

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Svrha je ove upute upoznati korisnike ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava koji se financiraju iz ESI fondova, a za koje je nadležna Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU (SAFU) s najčešćim pogreškama pri izradi dokumentacije o nabavi te njihovim posljedicama sukladno dosadašnjoj praksi unutar sustava upravljanja i kontrole ESI fondova, kao i nalazima revizora, ali i skrenuti pažnju na potencijalno restriktivne odredbe i postupanje za koje još ne postoji utvrđena praksa.

Navedena uputa temeljena je na iskustvu SAFU s obzirom na obavljanje funkcija za koje je agencija nadležna, a intencija je djelovati unutar odredbi primjenjivih propisa, osiguravajući primjenu uputa nadležnih tijela u sustavu upravljanja i kontrole ESI fondova, ali i tijela Europske komisije, a na način da korisnici bespovratnih sredstava budu pravovremeno upoznati sa činjenicama važnim za provedbu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

Uputa se po potrebi ažurira s obzirom na praksu najčešćih pogrešaka, čime nisu isključene i druge potencijalno restriktivne odredbe u dokumentaciji o nabavi s obzirom da su predmeti nabave raznolike prirode, stoga nije moguće dati potpunu i univerzalno primjenjivu uputu. Preporuke iz ove Upute ne utječu na činjenicu da pravo i odgovornost za provođenje postupka nabave leži isključivo na Naručitelju.

Sadržaj

Određivanje roka za dostavu ponuda/zahtjeva za sudjelovanje i primjerenost roka	3
Objava (izmjene) Obavijesti o nadmetanju na EOJN i SLEU (Službeni list Europske unije)	3
Diskriminirajuće tehničke specifikacije predmeta nabave	4
Pogreške u primjeni čl. 210. ZJN 2016	4
Pogreške u primjeni čl. 209. ZJN 2016	4
Nezakoniti / diskriminatorni uvjeti sposobnosti i uvjeti koji nisu povezani s predmetom nabave	4
Sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti:	5
Uvjeti ekonomske i financijske sposobnosti:	6
Uvjeti tehničke i stručne sposobnosti:	6
Definiranje što se smatra sličnim predmetu nabave prilikom propisivanja tehničke i stručne sposobnosti	6
Traženje dostave potvrde druge ugovorne strane kao dokaza tehničke i stručne sposobnosti u slučaju nabave robe i usluga	6
EU iskustvo u uvjetima sposobnosti	6
FIDIC iskustvo	7
Godine iskustva	7
Certifikati u području projektnog menadžmenta	7
Odredbe o poznavanju hrvatskog jezika u stručnoj sposobnosti	7
Certifikat iz područja javne nabave	7
Ovlaštenja sukladno nacionalnim propisima pod uvjetima tehničke / stručne sposobnosti / Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima	7
Obveza prema Zakonu o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje, zaposleni stručnjak	9
Usluge projektiranja / geodetski poslovi	10

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Dopuštenje za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.....	10
Ovlaštenja ili potvrde od proizvođača, distributera, ovlaštenih zastupnika da je ponuditelj ovlašten prodavati proizvode	12
ESPD:.....	12
Pogreške u uputama za popunjavanje ESPD-a	12
Prekomjerni zahtjevi	12
Norme osiguranja kvalitete i norme upravljanja okolišem (odnose se na GS):.....	12
Članak 270. ZJN 2016.....	12
Kriteriji za odabir ponude:.....	12
Nejasni kriteriji	12
Iskustvo gospodarskog subjekta u okviru kriterija za odabir ponude.....	13
Rok izvršenja / isporuke kao kriterij za odabir ponude.....	13
Jamstva:	13
Ostali restriktivni uvjeti u dokumentaciji o nabavi	13
Ovlašteni prijevod od strane ovlaštenog sudskog tumača.....	13
Predviđanje obveze obilaska lokacije	13
Postupak pregleda i ocjene ponuda	14
Dokazi – osnove za isključenje:.....	14
Dokazivanje nepostojanja osnova za isključenje sukladno čl. 251. ZJN 2016	14
Dokazivanje nepostojanja osnova za isključenje sukladno čl. 252. ZJN 2016	15
Izvadak iz sudskog registra kao dokaz osnova za isključenje iz čl. 254. st. 1. t. 2.....	15
Zahtjev za dostavu ažuriranih popratnih dokumenata:.....	15
Primjena čl. 263. ZJN 2016.....	15
Potpunost dokumentacije u pogledu opisa predmeta nabave i tehničkih specifikacija:	15
Jamstva:	16
Sklapanje i provedba ugovora o javnoj nabavi	16
Sukladnost ugovora s DoN i ponudom:	16
Jamstva:	16

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Dokumentacija o nabavi

Određivanje roka za dostavu ponuda/zahtjeva za sudjelovanje i primjerenost roka

Prilikom određivanja roka za dostavu ponuda, potrebno je uvažiti minimalne Zakonom propisane rokove, jer sukladno čl. 404. ZJN 2016, određivanje kraćeg roka za dostavu ponuda od minimalno propisanog predstavlja osobito bitne povrede postupka javne nabave.

Ukoliko se propisuje minimalni zakonom dozvoljeni rok, posebno je bitno voditi računa o ispravnom računanju rokova. Ukoliko se rok definira na točan sat zadnjeg dana minimalno određenog roka, sukladno praksi DKOM-a navedeno se smatra skraćanjem minimalnog zakonskog roka (primjerice kod otvorenog postupka male vrijednosti, nije dozvoljeno propisati dostavu ponuda u 16:00h 20. dana roka za dostavu ponuda već 16:00h 21. dana predmetnog roka). Također, riječ je o jednoj od čestih nepravilnosti u tijeku provedbe ugovora o bespovratnim sredstvima s povezanom financijskom korekcijom.

Jednako tako, pri određivanju roka za dostavu ponuda potrebno je uzeti u obzir i složenost predmeta nabave i vrijeme koje je potrebno ponuditeljima da pripreme kvalitetne ponude. Također, određivanje roka duljeg od minimalno dopuštenog sukladno Zakonu (čl. 238) obavezno je ako se ponude mogu sastaviti tek nakon obilaska lokacije ili nakon neposrednog pregleda na licu mjesta dokumenata koji potvrđuju dokumentaciju o nabavi. Javni naručitelj obavezan je rok za dostavu ponuda, odrediti na način da se svi zainteresirani gospodarski subjekti mogu upoznati sa svim informacijama potrebnima za izradu ponude.

Objava (izmjene) Obavijesti o nadmetanju na EOJN i SLEU (Službeni list Europske unije)

Prilikom provođenja postupka javne nabave Naručitelji moraju, između ostaloga, poštovati načelo transparentnosti i jednakog tretmana, odnosno pružiti svim gospodarskim subjektima informacije na isti način i u isto vrijeme. Ova se uputa posebice odnosi na postupke čija je procijenjena vrijednost nabave jednaka ili viša od vrijednosti europskih pragova (postupak nabave velike vrijednosti). U navedenim postupcima naručitelji su obvezni, kao sredstvo informiranja, popuniti obavijest o nadmetanju sukladno uputi u prilogu V.C. ZJN 2016. koju, u postupcima nabave velike vrijednosti, a sukladno čl. 68. st. 2. t. 2. ZJN 2016, EOJN šalje Uredu za publikacije radi objave u Službenom listu Europske unije (dalje: SLEU).

Česta pogreška je da naručitelji ne popune ispravno obrazac Obavijesti o nadmetanju, tj. u popunjavanju se samo referiraju na određene točke dokumentacije o nabavi (dalje: DoN), umjesto navođenja cjelokupne odredbe iz DoN-a (primjerice, napravi se samo referenca na točku DoN-a u kojoj se definiraju uvjeti sposobnosti, a da se iste odredbe ne navedu u samoj Obavijesti o nadmetanju). Ukoliko naručitelj postupi tako, prilikom izmjene DoN-a sukladno čl. 240. ZJN 2016, navedena izmjena neće biti vidljiva u izmjeni Obavijesti o nadmetanju koja će biti objavljena na SLEU. Navedeno postupanje se smatra kršenjem načela transparentnosti i jednakog tretmana.

Obavijest o nadmetanju mora biti popunjena na ispravan način sukladno Prilogu V.C. Obavijest o nadmetanju, tj. da su sve primjenjive stavke obrasca popunjene navodeći odgovarajuću odredbu iz DoN-a, a ne navodeći samo referencu na odgovarajuću točku iz DoN-a u kojoj je definirana predmetna odredba. Na taj način će se transparentno objaviti odredbe iz Obavijesti o nadmetanju i u SLEU, a i prilikom izmjena DoN-a odn. izmjena primjenjivih točaka iz Obavijesti o nadmetanju će se na transparentan način izmijeniti i odredbe u SLEU.

S obzirom da u postupcima nabave male vrijednosti objava u SLEU nije obavezna, ali je moguća, pojašnjava se da naručitelj u slučaju vrijednosti nižih od europskih pragova može prilikom popunjavanja Obavijesti o nadmetanju odabrati objavu informacija iz Obavijesti o nadmetanju u SLEU, dok u slučaju vrijednosti jednakih ili viših od europskih pragova Obavijest o nadmetanju je kroz sam sustav automatizmom upućena na objavu u SLEU.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Imajući na umu gore navedene informacije o načinu ispunjavanja Obavijesti o nadmetanju, primite na znanje da je prilikom izmjene Dokumentacije o nabavi na EOJN, u slučaju da se radi o nabavi velike vrijednosti ili za koju se primjenjuje obavijest u SLEU, potrebno na adekvatan način osigurati i objavu izmjene Obavijesti o nadmetanju u SLEU. Naime, prilikom podizanja dokumentacije u EOJN sustav (koja može biti u raznim formatima), ukoliko se ne pristupi izmjeni postojeće Obavijesti o nabavi, sustav ne prepoznaje da se radi o izmjeni dokumentacije te takva izmjena neće biti objavljena u SLEU.

Diskriminirajuće tehničke specifikacije predmeta nabave

Pogreške u primjeni čl. 210. ZJN 2016

Najčešće pogreške pri definiranju tehničkih specifikacija predmeta nabave nastaju upućivanjem na proizvod marku, tip ili izvor, a da to nije opravdano predmetom nabave, sukladno čl. 210. st. 1. ZJN-a. Nadalje, pogreške nastaju i upućivanjem na proizvod marku, tip ili izvor, a da svako upućivanje nije popraćeno izrazom "ili jednakovrijedno", sukladno čl.210. st. 2 ZJN-a.

Također, učestale pogreške su propuštanje naručitelja da propišu kriterije mjerodavne za ocjenu jednakovrijednosti kao i traženje naručitelja da ponuditelji dostavljaju dokaze jednakovrijednosti u samoj ponudi čime se ponuditelju koji nudi jednakovrijedan proizvod nameće dodatna obveza u odnosu na one koji nude proizvod na koji naručitelj upućuje sukladno čl. 210. ZJN 2016 te je takvo traženje ocijenjeno kao diskriminatorno i suprotno načelu jednakog tretmana. Naposljetku, prilikom provjere prihvatljivosti provedene nabave, predmet ocjene je i opravdanost korištenja čl. 210. ZJN 2016.

Svakako predlažemo izbjegavati upućivanje na određenu marku, izvor ili tip, s obzirom na to da je dosadašnje iskustvo pokazalo da naručitelji vrlo rijetko uspiju dokazati opravdanost takvog korištenja jer najčešće sama činjenica da su raspisani kriteriji jednakovrijednosti (što su u pravilu zapravo minimalne tražene tehničke karakteristike predmeta) upućuje na zaključak da je upućivanje na određenu marku / izvor i sl. neopravdano i bespotrebno.

Pogreške u primjeni čl. 209. ZJN 2016

Jedna od najčešćih pogrešaka prilikom definiranja tehničkih specifikacija sukladno čl. 209., dakle upućivanjem na sukladnost s normama, je da svako upućivanje nije popraćeno izrazom „ili jednakovrijedno“, kako je propisano u čl. 209. st. 2. ZJN 2016. Nadalje, u svrhu ispravne primjene ZJN 2016 preporučuje se odredbu čl. 211. st. 2. ZJN 2016 sukladno kojoj naručitelj „ne smije odbiti ponudu zbog toga što ponudeni radovi, roba ili usluge nisu u skladu s tehničkim specifikacijama na koje je uputio, ako ponuditelj u ponudi na zadovoljavajući način javnom naručitelju dokaže, bilo kojim prikladnim sredstvom, što uključuje i sredstva dokazivanja iz članka 213. ZJN 2016, da rješenja koja predlaže na jednakovrijedan način zadovoljavaju zahtjeve definirane tehničkim specifikacijama,...“ dosljedno navesti u dokumentaciji o nabavi u izjavnom obliku.

Dodatno, predlaže se u samoj dokumentaciji navesti krovnu odredbu kojom se izrijekom navodi da se u svakom slučaju smatra da je svaka takva uputa sukladno čl. 209. ZJN 2016 popraćena izrazom „ili jednakovrijedno“ te da su ponuditelji slobodni nuditi jednakovrijedna rješenja.

Nezakoniti / diskriminatorni uvjeti sposobnosti i uvjeti koji nisu povezani s predmetom nabave

Uvjete sposobnosti obvezno treba prilagoditi na način da budu vezani na predmet nabave i da ne predstavljaju prekomjerni zahtjev, ukoliko je pak određeno iskustvo primjereno s obzirom na predmet nabave, no ne predstavlja minimalnu razinu potrebnu za izvršenje ugovora, primjerice kod definiranja uvjeta tehničke i stručne sposobnosti, moguće je takav uvjet iskoristiti u definiranju kriterija za odabir ponude (ENP), gdje valja opet osigurati da su kriteriji definirani sukladno čl. 284. i 285. ZJN 2016.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti:

Sukladno odredbi čl. 257. st. 2 ZJN 2016 kojom je regulirana sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti, ako gospodarski subjekt mora posjedovati određeno ovlaštenje ili biti član određene organizacije kako bi mogao pružati usluge u državi njegova poslovnog nastana, javni naručitelj u postupcima javne nabave **usluga** može od njega zahtijevati da dokaže posjedovanje takvog ovlaštenja ili članstva.

Ako se posjedovanje određenog ovlaštenja ili članstva traži kao dokaz kod javne nabave **robe ili radova**, to predstavlja bitnu povredu postupka javne nabave sukladno čl. 404. st. 2., t. 7, što potvrđuje i praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (KLASA: UP/II-034-02/17-01/521, URBROJ: 354-01/17-9).

U slučaju javne nabave robe / radova, naručitelj navedeno **ne smije odrediti kao uvjet sposobnosti**.

Dodatno, gore navedena uputa vezana za posjedovanje određenog ovlaštenja ili članstva sukladno nacionalnim propisima, odnosi se i na propisivanje **uvjeta registracije gospodarskog subjekta** za obavljanje određene djelatnosti, kao što je građenje/projektiranje i sl. pod uvjetima sposobnosti za obavljanje profesionalne djelatnosti iz čl. 257. ZJN 2016. U slučaju ugovora o javnoj nabavi roba i radova, uvjet registracije popisan pod sposobnosti za obavljanje profesionalne djelatnosti smatra se **prekomjernim i restriktivnim uvjetom**, koji nije u skladu s odredbama čl. 257. ZJN 2016.

Stoga je preporuka da sva ovlaštenja, dopuštenja, registracije ili bilo koji uvjet sukladno nacionalnim propisima definiraju pod posebnom točkom DoN, *Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima* (vidjeti uputu u nastavku) u namjeri da se izbjegne rizik restriktivnog, diskriminirajućeg ili prekomjernog zahtjeva u uvjetima sposobnosti, koji su se u praksi pokazali kao jednim od najčešćih utvrđenih nepravilnosti.

Ukoliko je posebno primjenjivo na predmet nabave sukladno posebnim propisima, **zahtjevi vezani uz uvjete koji se ne smiju propisivati pod uvjetima sposobnosti za obavljanje profesionalne djelatnosti** mogu se propisati u vidu posebnih zahtjeva (*Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima*), definirano u zasebnoj točki DoN-a, u vezi s čl. 2. st. 1. t. 7. Pravilnika o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave (NN 65/2017).

Pritom je rok dostave traženih dokaza moguće propisati prema jednoj od sljedećih opcija:

1. nakon izvršnosti Odluke o odabiru, a prije potpisivanja ugovora o javnoj nabavi

ili

2. nakon potpisivanja ugovora o javnoj nabavi.

Ako je određena dostava traženih dokaza nakon donošenja (izvršnosti) odluke o odabiru, a prije potpisa ugovora te ga odabrani ponuditelj ne dostavi u propisanom roku, može se propisati u DoN-u da se smatra da je ponuditelj odustao od svoje ponude sukladno čl. 307. st. 7. t. 2. ZJN-a te da će u tom slučaju Naručitelj pristupiti ponovnom rangiranju ponuda.

Ako je pak određena dostava traženih dokaza nakon potpisivanja ugovora, a prije obavljanja prvog posla te ga odabrani ponuditelj ne dostavi u roku koji je propisan, Naručitelj može raskinuti ugovor i naplatiti jamstvo za uredno ispunjenje ugovora. U tom slučaju predlažemo takvu odredbu navesti u prijedlogu ugovora.

Predlaže se predvidjeti u dokumentaciji o nabavi odgovarajuće odredbe koje omogućavaju jedno od gore opisanih postupanja vodeći računa o vremenu potrebnom da strani ponuditelji ishode odgovarajuća odobrenja/dopuštenja i slično, sukladno našim nacionalnim propisima.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Također, ukoliko se predvidi obveza dostave traženih dokaza nakon potpisivanja ugovora o javnoj nabavi, predložimo da navedene uvjete i zahtjeve predvidite i u posebnim uvjetima ugovora (prijedlogu ugovora) koji se objavljuje kao dio DoN-a.

Česte pogreške naručitelja se događaju kada ne postupaju u skladu s odredbama DoN-a kako je gore opisano.

Uvjeti ekonomske i financijske sposobnosti:

Jedna od najčešćih pogrešaka je kumuliranje različitih uvjeta sposobnosti koji se zajedno ne mogu smatrati minimalnim razinama sposobnosti (primjerice propisivanje i minimalnog godišnjeg prometa i solventnosti i podataka o godišnjim financijskim izvješćima).

Uvjeti tehničke i stručne sposobnosti:

Opća napomena: Pod uvjetima tehničke i stručne sposobnosti trebaju biti propisane samo minimalne razine sposobnosti koje će osigurati da će gospodarski subjekti biti sposobni izvršiti ugovor o javnoj nabavi. Sva specifična iskustva kod stručnjaka se predlaže ocjenjivati kao jedan od kriterija za odabir ponude uzimajući uz obzir kako sukladno članku 284. st.2. ZJN 2016 kriteriji mogu obuhvaćati organizaciju, kvalifikacije i iskustvo osoblja angažiranog na izvršenju određenog ugovora, ako kvaliteta angažiranog osoblja može značajno utjecati na razinu uspješnosti izvršenja ugovora. Pritom je potrebno voditi računa i o odredbi čl.268. st.1. t. 8. ZJN 2016 kako ne bi iste kvalifikacije bile predmet ocjenjivanja i pod uvjetima sposobnosti i kriterijima za odabir ponude. Jedna od najčešćih pogrešaka je kumuliranje različitih uvjeta sposobnosti koji se zajedno ne mogu smatrati minimalnim razinama sposobnosti.

Ukoliko se pod uvjetima sposobnosti propisuje bilo koji od specifičnih uvjeta, potrebno je uključiti obrazloženje zašto se oni smatraju minimalnom razinom te pojasniti njihovu povezanost i razmjernost predmetu nabave.

U nastavku su navedeni primjeri najčešćih pogrešaka pri definiranju uvjeta tehničke i stručne sposobnosti koje često rezultiraju utvrđenjem nepravilnosti.

Definiranje što se smatra sličnim predmetu nabave prilikom propisivanja tehničke i stručne sposobnosti

Jedna od najčešćih grešaka je suviše usko i specifično definiranje što se smatra sličnim predmetu nabave, što ima ograničavajući učinak na tržišno natjecanje, ne predstavlja minimalnu razinu sposobnosti te priječi pristup svim zainteresiranim gospodarskim subjektima.

Naručiteljima se stoga preporučuje ne ulaziti u specificiranje pojma „*slično predmetu nabave*“, u suprotnom treba imati na umu, ako se definira što je slično predmetu nabave, definicijom moraju biti obuhvaćeni svi radovi / robe / usluge slični predmetu nabave što je teško osigurati.

Traženje dostave potvrde druge ugovorne strane kao dokaza tehničke i stručne sposobnosti u slučaju nabave robe i usluga

Jedna od najčešćih pogrešaka je traženje dostave potvrde druge ugovorne strane u slučaju nabave robe i usluga, obzirom da ZJN 2016 omogućuje takvo traženje samo u slučaju nabave radova.

Druga najčešća pogreška je propisivanje zahtjeva za dostavu popisa ugovora umjesto popisa izvršenih radova / glavnih isporuka robe / glavnih pruženih usluga. Navedeno valja izbjegavati obzirom da predstavlja restriktivnu odredbu s potencijalno odvrćajućim učinkom na zainteresirane GS (uključujući i činjenicu da je suprotno zakonu).

EU iskustvo u uvjetima sposobnosti

Kod uvjeta tehničke, ali i stručne sposobnosti restriktivno je iskustvo koje je definirano na način da je kao relevantan postavljen izvor financiranja (npr. projekt financiran iz međunarodnih izvora, EU fondova, IPA, iskustvo stručnjaka u upravljanju projektima financiranih iz ESI fondova i sl.)

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Restriktivnost u tom smislu postoji u dijelu gdje se definira izvor financiranja, čak i ako se radi o voditelju projekta / stručnjaku za upravljanje projektima. Međutim, ako se radi o stručnjaku koji je tražen radi savjetodavnih usluga u programiranju operativnog programa, onda je izvor financiranja relevantan.

FIDIC iskustvo

Propisivanje iskustva na FIDIC ugovorima pod uvjetima sposobnosti smatra se restriktivnim, odnosno prekomjernim zahtjevom bez ostavljanja mogućnosti za nadmetanje ponuditeljima koji imaju iskustvo na jednakovrijednim ugovorima te ga valja izbjegavati.

Godine iskustva

Svi zahtjevi koji se odnose na uvjete sposobnosti, a prelaze posebnim zakonom određeni minimum koji osoba koja je angažirana u izvršenju ugovora (o nabavi) mora imati, potrebno je razmotriti na način jesu li uvjeti sposobnosti povezani s predmetom ugovora i razmjerni ugovoru vodeći računa da uvjeti sposobnosti moraju biti propisani kao minimalne razine.

Certifikati u području projektnog menadžmenta

Sukladno posljednjim revizorskim nalazima, propisivanje zahtjeva za posjedovanje određenog certifikata pod uvjetima stručne sposobnosti ocijenjeno je restriktivnim i ograničavajućim u odnosu na stručnjake koji npr. posjeduju iskustvo u vođenju projekata, ali ne posjeduju određeni traženi certifikat te je zaključeno kako propisani uvjet ne predstavlja minimalnu razinu sposobnosti, stoga ga je potrebno izbjegavati.

Odredbe o poznavanju hrvatskog jezika u stručnoj sposobnosti

Poznavanje hrvatskog (ili drugih) jezika pod uvjetima sposobnosti se ne može smatrati minimalnom razinom sposobnosti koja osigurava da će gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor o javnoj nabavi, sukladno čl. 256. st. 3. ZJN 2016. Ukoliko je neophodno, preporučuje se zahtjev za znanje hrvatskog / engleskog jezika navesti kao ugovornu obvezu te navesti isto pod Ostalim odredbama i u nacrtu ugovora. Točnije, predvidjeti obvezu odabranog ponuditelja / ugovaratelja da osigura usluge prijevoda na hrvatski jezik za potrebe izvršenja predmeta nabave i komunikacije s ostalim dionicima projekta.

Certifikat iz područja javne nabave

Predviđanje obveze dostave ili posjedovanje (važećeg) certifikata iz javne nabave pod uvjetima sposobnosti je temeljem nalaza revizije ocijenjeno kao restriktivan kriterij u odnosu na strane stručnjake. Općenito, preporučuje se uvjete vezane za posjedovanje certifikata, koji su propisani nacionalnim zakonodavstvom i / ili koji nemaju ekvivalentno / jednakovrijedno „rješenje, certifikat, potvrdu“ u drugim zemljama, **ne propisivati** niti u uvjetima sposobnosti, niti kao dio kriterija za ocjenu ekonomski najpovoljnije ponude.

Ukoliko je ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava predviđena nabava certificiranog stručnjaka, obveze vezane uz posjedovanje certifikata predlaže se predvidjeti kao ugovornu obvezu. Također, odredbe o posjedovanju certifikata predlaže se navesti i u točki Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima na isti način kako je to propisano u prijedlogu ugovora. Ako će se prijedlog ugovora objavljivati zajedno s dokumentacijom o nabavi, tada je u ovoj točki dovoljno staviti referencu na članak ugovora.

Ovlaštenja sukladno nacionalnim propisima pod uvjetima tehničke / stručne sposobnosti / Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima

Opća napomena o ovlaštenjima i upisima u nacionalne registre: Odredbe o upisu u određenu hrvatsku komoru / nacionalne upisnike / registre pod uvjetima tehničke i stručne sposobnosti je diskriminatorno prema stranim ponuditeljima koji potencijalno nemaju ishođen upis u Imenik ovlaštenih voditelja građenja i sl. nacionalne registre / imenike / upisnike.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Općenito prilikom definiranja posebnih zahtjeva, ovlaštenja, rješenja, potvrda i sl. a koji su predviđeni nacionalnim propisima, paziti da isti nisu diskriminatorni. Diskriminatorni uvjet bi bio onaj koji mora biti ispunjen najkasnije do trenutka podnošenja ponude, pri čemu bi taj uvjet u praksi lakše zadovoljili hrvatski gospodarski subjekti u usporedbi sa GS s poslovnim nastanom u nekoj drugoj državi. Osim što navedeni uvjeti mogu biti diskriminatorni potrebno je posebno imati na umu da njihovo traženje mora biti logično i jasno povezano s predmetom nabave, a navedenu argumentaciju je uputno navesti i u DoN.

Uvjete / zahtjeve sukladno nacionalnim propisima se prvenstveno predlaže navesti isključivo u ostalim odredbama dokumentacije o nabavi, točnije pod točkom *Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima* sukladno čl. 2 Pravilnika o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave (NN 65/2017) te je preporuka sve takve uvjete predvidjeti prvenstveno pod navedenom točkom.

Međutim, ukoliko naručitelj inzistira da odgovarajući uvjet bude propisan pod uvjetima sposobnosti, u svrhu osiguranja da isti ne budu propisani na diskriminatoran način, predložimo tražiti ovlaštenja *sukladno pravu države državljanstva / poslovnog nastana*. Pritom je potrebno voditi računa da dokazi budu propisani na način da omogućuju stranim ponuditeljima dostavu dokaza sukladno pravu države njihova državljanstva / poslovnog nastana.

Slijedom navedenih naputaka moguće su dvije opcije na temelju kojih naručitelji mogu definirati odredbe u DON:

1) Mogućnost da se svi zahtjevi vezano uz posjedovanje ovlaštenja sukladno Zakonu o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje (NN 78/15, 118/18) navedu u ostalim odredbama dokumentacije o nabavi, točnije pod točkom *Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima* sukladno čl. 2 Pravilnika o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave (NN 65/2017).

Ukoliko se ti zahtjevi navedu u toj posebnoj točki, naručitelj treba propisati koje dokaze odabrani gospodarski subjekt mora dostaviti nakon izvršnosti odluke o odabiru, a prije potpisa ugovora ili nakon potpisa ugovora.

2) U slučaju da se predmetni zahtjevi definiraju kao uvjet tehničke i stručne sposobnosti predlaže se tražiti ovlaštenje sukladno pravu države državljanstva / poslovnog nastana te ne navoditi da je riječ o ovlaštenju sukladno Zakonu o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje. U tom slučaju se u DON-u može propisati da za potrebe utvrđivanja okolnosti iz ove točke dokumentacije gospodarski subjekt kao ažurirani popratni dokument dostavlja jedan od sljedećih dokaza (donji tekst je potrebno prilagoditi konkretnom postupku):

a) Potvrda o upisu u Imenik ovlaštenih voditelja građenja / radova odgovarajuće struke, ili

b) Potvrda o upisu u Imenik stranih ovlaštenih voditelja građenja / radova odgovarajuće struke ili,

c) Potvrda hrvatske komore inženjera odgovarajuće struke, za povremeno ili privremeno obavljanje poslova ovlaštenih voditelja građenja / radova ili,

d) Važeće ovlaštenje za voditelja građenja / radova odgovarajuće, struke u svojstvu odgovorne osobe u državi iz koje dolazi

i

izjava kojom potvrđuje da će, ako njegova ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, (1. opcija) nakon izvršnosti odluke o odabiru, a prije potpisa ugovora ili (2. opcija) nakon potpisa ugovora o javnoj nabavi, dostaviti Potvrdu određene komore vezano uz ispunjavanje propisanih uvjeta za povremeno ili privremeno obavljanje poslova sukladno Zakonu o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje (NN 78/15, 118/18) ili,

e) Izjavu kojom potvrđuje da u državi svoga sjedišta ne mora posjedovati traženo ovlaštenje za obavljanje poslova voditelja građenja građevinske ili arhitektonske struke, te da će, ako njegova ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, (1. opcija)

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

nakon izvršnosti odluke o odabiru, a prije potpisa ugovora ili (2. opcija) nakon potpisa ugovora o javnoj nabavi, dostaviti Potvrdu određene komore vezano uz ispunjavanje propisanih uvjeta za povremeno ili privremeno obavljanje poslova sukladno Zakonu o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje (NN 78/15, 118/18).

U ovom slučaju dodatno pod točkom *Uvjeti i zahtjevi sukladno posebnim propisima i stručnim pravilima* potrebno je propisati obvezu dostave potvrde odgovarajuće hrvatske komore (za strance koji dostavljaju samo izjavu da će istu ishoditi) te propisati rok dostave prema jednoj od sljedećih opcija (ovisno za što se naručitelj odlučio pod točkama d) i e):

3. nakon izvršnosti Odluke o odabiru, a prije potpisivanja ugovora o javnoj nabavi

ili

4. nakon potpisivanja ugovora o javnoj nabavi.

Ako je određena dostava dopuštenja nakon donošenja (izvršnosti) odluke o odabiru, a prije potpisa ugovora te ga odabrani ponuditelj ne dostavi u propisanom roku, može se propisati u DON-u da se smatra da je ponuditelj odustao od svoje ponude sukladno čl. 307. st. 7. t. 2. ZJN-a te da će u tom slučaju Naručitelj pristupiti ponovnom rangiranju ponuda.

Ako je pak određena dostava dopuštenja nakon potpisivanja ugovora, a prije obavljanja prvog posla te ga odabrani ponuditelj ne dostavi u roku koji je propisan, Naručitelj može raskinuti ugovor i naplatiti jamstvo za uredno ispunjenje ugovora. U tom slučaju predlažemo takvu odredbu navesti u prijedlogu ugovora.

Predlaže se predvidjeti u dokumentaciji o nabavi odgovarajuće odredbe koje omogućavaju jedno od gore opisanih postupanja.

Naposljetku, upravo radi izbjegavanja potencijalnih poteškoća pri utvrđivanju je li strani ponuditelj dostavio odgovarajući dokaz prema pravu države svog državljanstva te uzimajući u obzir sve rizike koji iz istog proizlaze, predlažemo sve zahtjeve sukladno nacionalnim propisima predvidjeti isključivo pod točkom *Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima*.

Obveza prema Zakonu o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje, zaposleni stručnjak

Vezano za stručnjake koji se zahtijevaju DoN-om, kao uvjet tehničke i stručne sposobnosti, napominjemo da nominirani stručnjaci iz odabrane ekonomski najpovoljnije ponude moraju i izvršavati predmet nabave ugovora o javnoj nabavi radova. Pri tome treba voditi računa o čl. 25b. st.2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje (NN 118/2018), koji je stupio na snagu s 01.01.2019. Naime, predmetni članak definira da u slučaju da Izvođač, tj. ponuditelj nema zaposlenu osobu s odgovarajućim stručnim kvalifikacijama, sudjelovanje te osobe u građenju građevine koju gradi može se osigurati sklapanjem ugovora o poslovnoj suradnji s drugom pravnom ili fizičkom osobom obrtnikom koja izvodi radove na istoj građevini, a registrirana je za obavljanje djelatnosti građenja i ima zaposlenu takvu osobu. Stoga, ponuditelj i dalje ne mora imati zaposlenu osobu s kvalifikacijama koje se traže kao uvjet, već se za obavljanje određenog rada može osloniti na drugog subjekta te iste podugovoriti s drugom pravnom osobom, uz potpisivanje ugovora o poslovnoj suradnji. Napominjemo da u slučaju oslanjanja, odabrani ponuditelj mora radove koje će stručnjak izvoditi i podugovoriti s istim GS na kojeg se oslanja, obzirom da ovim izmjenama Zakona više nije dopušteno angažirati stručnjake ugovorom o djelu i sl., već samo ugovorom o poslovnoj suradnji između dvije pravne osobe ili s fizičkom osobom obrtnikom, kako je ranije već navedeno.

Isto je potvrđeno DKOM odlukom (Klasa:UP/II-034-02/18-01/1052; Urbroj: 354-01/19-8 od 29. siječnja 2019.)

Sukladno gore navedenom, predlažemo zahtjeve, vezane uz dokaze da je nominirani stručnjak zaposlenik ponuditelja ili podugovaratelja, navesti u ostalim odredbama dokumentacije o nabavi, točnije pod točku *Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima* sukladno čl. 2. Pravilnika o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Kao dokaze predmetnog zahtjeva predlažemo zatražiti Elektronički zapis o radnopravnom statusu stručnjaka te sklopljen ugovor o poslovnoj suradnji, u slučaju podugovaranja. Također, napominjemo da u slučaju sklapanja ugovora o poslovnoj suradnji, GS koji ustupa stručnjaka mora biti registriran za obavljanje djelatnosti građenja, stoga predlažemo tražiti i dostavu dokaza istog. Napominjemo da je i predmetni uvjet i dokaz potrebno propisati pod točkom Uvjeti i zahtjevi sukladno posebnim propisima i stručnim pravilima.

Prilikom dostavljanja dokaza o postupanju sukladno Zakonu o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje, postoje dvije opcije:

1. Nakon donošenja Odluke o odabiru, a prije potpisivanja ugovora o javnoj nabavi i

2. Nakon potpisivanja ugovora o javnoj nabavi.

Ako je određena dostava dopuštenja prije potpisa ugovora, a nakon donošenja (izvršnosti) odluke o odabiru te ga odabrani ponuditelj ne dostavi u propisanom roku, može se propisati u DoN-u da se smatra da je ponuditelj odustao od svoje ponude te je Naručitelj upućen na članak 307. stavak 7. ZJN-a.

Ako pak je određena dostava dopuštenja nakon potpisivanja ugovora, a prije obavljanja prvog posla te ga odabrani ponuditelj ne dostavi u roku koji je propisan, Naručitelj može raskinuti ugovor i naplatiti jamstvo za uredno ispunjenje ugovora. U tom slučaju predlažemo takvu odredbu navesti u prijedlogu ugovora.

Molimo predvidjeti u dokumentaciji o nabavi odgovarajuće odredbe koje omogućavaju jedno od gore opisanih postupanja.

Usluge projektiranja / geodetski poslovi

U postupku nabave radova, gdje je iz opisa predmeta nabave i troškovnika vidljivo da on uključuje i usluge projektiranja i / ili geodetske poslove tj. usluge koje zahtijevaju sudjelovanje projektanta i / ili geodeta, naručitelj može pod uvjetima tehničke i stručne sposobnosti propisati odgovarajuće uvjete za tražene stručnjake (pod uvjetom da isti nisu diskriminirajući za strane ponuditelje) ili može zahtjeve definirati pod točkom DoN-a *Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima*, sukladno čl. 2 Pravilnika o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave (NN 65/2017), u skladu s posebnim propisima koji uređuju pružanje predmetnih usluga. Za detaljnije upute pogledati uputu pod gornjom točkom.

Dopuštenje za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Stupanjem na snagu *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*, NN br. 90/18 (dalje: Zakon) dana 18.10.2018. izmijenjeno je pravno uređenje za dobivanje dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Radi provedbe ovoga Zakona donesen je novi Pravilnik o uvjetima za dobivanje dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara NN br. 98/18 (dalje: Pravilnik), koji je stupio na snagu 15.11.2018. godine.

Obzirom na promjene u pravnoj regulativi obveznika ishoda dopuštenja i polja primjene predmetnih dopuštenja, potrebno je imati na umu da je u odnosu na zatečene obveznike i nove obveznike nakon 15.11.2018. dopuštena dvojaka regulativa.

Od 15.11.2018. dopuštenje se izdaje samo fizičkoj osobi za koju se utvrđuje stručna osposobljenost, ako ona već nije utvrđena na drugi način (stručno zvanje). Dopuštenje ne trebaju ishoditi fizičke osobe koje imaju stručno zvanje za obavljanje restauratorsko-konzervatorskih poslova određene uže specijalnosti stečeno prema članku 101. *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ili zakonu kojim se uređuje muzejska djelatnost.*

Od 15.11.2018. pravnim osobama se više ne izdaje dopuštenje, s obzirom da zakonske odredbe predmnijevaju da pravne osobe imaju dopuštenje ako osiguraju rad fizičke osobe za koju je utvrđena stručna osposobljenost tj. one koja ima

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

dopuštenje ili odgovarajuće stručno zvanje. Ova pravna predmnijeva primjenjuje se i na obrtnika koji osigura rad fizičke osobe za koju je utvrđena stručna osposobljenost kako je prethodno navedeno, za slučaj kada obrtnik kao fizička osoba nema za te poslove dopuštenje u smislu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Novim Pravilnikom je također skraćen popis poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara koji se obavljaju na temelju dopuštenja (vidjeti čl. 2. st. 1. Pravilnika).

Bitna je novina da izvođači građevinskih radova (održavanje nepokretnog kulturnog dobra) više ne trebaju ishoditi dopuštenje prema Zakonu i Pravilniku, ali za izvođenje radova je potrebno prethodno pribaviti odobrenje za izvođenje radova od nadležnog tijela (Konzervatorski odjel Ministarstva kulture na čijem se području kulturno dobro nalazi, a za područje Grada Zagreba Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu) sukladno čl. 62. *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*. O zahtjevu za prethodno odobrenje nadležno tijelo odlučuje rješenjem. Žalba na predmetno rješenje ne odgađa izvršenje rješenja. Prethodno odobrenje prestaje važiti istekom roka od tri godine računajući od dana pravomoćnosti prethodnog odobrenja.

Tako su posljedice sljedeće:

- Dopuštenja izdana fizičkim osobama na određeno vrijeme sukladno „starom“ Pravilniku o uvjetima za fizičke i pravne osobe radi dobivanja dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara za poslove koji su propisani člankom 2. „novog“ Pravilnika ostaju na snazi, a za poslove koji nisu predviđeni člankom 2. novog Pravilnika brisat će se iz Upisnika po isteku vremena na koje su ta dopuštenja izdana.
- Za fizičke osobe kojima je stručna osposobljenost za obavljanje određenih poslova utvrđena dopuštanjem izdanom temeljem „starog“ Pravilnika koje dopuštenje je prestalo važiti, neće se ponovno utvrđivati stručna osposobljenost u slučaju podnošenja zahtjeva za izdavanje dopuštenja, osim ako su se stekli uvjeti za oduzimanje dopuštenja iz članka 14. stavka 1. „novog“ Pravilnika.
- Što se tiče dopuštenja izdanih pravnim osobama sukladno „starom“ Pravilniku, ta dopuštenja ostaju na snazi do isteka vremena na koje su ta dopuštenja izdana.

Zaključno, ukoliko naručitelj namjerava propisivati gornje okolnosti, potrebno je u dokumentaciji o nabavi jasno definirati koje „ovlaštenje / dopuštenje“ se traži od ponuditelja u kasnoj fazi postupka javne nabave, odnosno provedbe ugovora o javnoj nabavi („prije prvog posla“, ne u ponudi i ne nakon izvršnosti odlike o odabiru, a prije potpisa ugovora), imajući na umu da je sada (od 15.11.2018.) sužen broj osoba koji su dužni imati „ovlaštenje / dopuštenje“ i koji su uopće u mogućnosti ishodovati ista.

Isto tako je potrebno imati na umu da se sada za manji broj „poslova“ traže predmetna ovlaštenja, kao i da ovlaštenja / dopuštenja imaju duže rokove važenja. Najvažnija značajka novina je ta da je potrebno razlikovati između obveznika ishođenja „ovlaštenja / dopuštenja“ koji su nositelji zatečenih prava na dan 14.11.2018. i onih koji tek imaju steći ta ovlaštenja / dopuštenja nakon 15.11.2018., obzirom na drugačiji opseg, postupak ishođenja i trajanje „ovlaštenja / dopuštenja“. Ukoliko isto nalazi potrebnim za izvršenje ugovora, Naručitelj će gornje jasno propisati u DoN-u.

Shodno navedenom, potrebno je u prijedlog ugovora (ukoliko će se isti objavljivati), a svakako u točki *Uvjeti i zahtjevi koji moraju biti ispunjeni sukladno posebnim propisima ili stručnim pravilima*, propisati koju dokumentaciju će biti potrebno osigurati „prije obavljanja prvog posla“, također potrebno je propisati i koje dokumente trebaju dostaviti strane osobe sukladno *Pravilniku o uvjetima za dobivanje dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* te također propisati posljedice ne dostave istih, odnosno da ne dostava traženih dokumenata u navedenom roku, prije obavljanja prvog posla može biti temelj za raskid ugovora.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Također, molimo ne specificirati rok dostave u određenom roku od potpisa ugovora npr. 45 dana s obzirom da ponuditelji ne mogu utjecati na vrijeme izdavanja traženog dokumenta od strane nadležnih institucija. Predlažemo tražiti dostavu dokumenata „prije obavljanja prvog posla“, kako bi izbjegli situaciju kršenja ugovorne obveze, koja je van kontrole ugovaratelja.

Ovlaštenja ili potvrde od proizvođača, distributera, ovlaštenih zastupnika da je ponuditelj ovlašten prodavati proizvode

Zahitjevi za ovlaštenje ili pribavljanje potvrde proizvođača ili distributera ili ovlaštenog zastupnika da su ponuditelji na javnom nadmetanju ovlašteni prodavati i / ili instalirati proizvode iz njihovog asortimana pod uvjetima tehničke i stručne sposobnosti smatraju se uvjetima koji mogu narušiti tržišno natjecanje, odnosno staviti pojedine poduzetnike koji sudjeluju u nadmetanjima u nepovoljniji položaj, u odnosu na konkurenciju. Zaključno, imajući u vidu da je člankom 256. ZJN-a 2016 propisano da naručitelj smije zahtijevati samo minimalne razine sposobnosti koje osiguravaju da će GS biti sposoban izvršiti ugovor o javnoj nabavi te da uvjeti sposobnosti moraju biti razmjerni predmetu nabave, zaključuje se da navedeni uvjet sposobnosti nije u skladu s člankom 256. ZJN-a 2016 te ga treba izbjegavati.

ESPD:

Pogreške u uputama za popunjavanje ESPD-a

Recentna iskustva su pokazala da naručitelji omaškom pri upućivanju na ispunjavanje ESPD-a, upute na pogrešnu podtočku ESPD-a, a koja zapravo nije primjenjiva na ono što je propisano kao uvjet (primjer kod uvjeta ekonomske i financijske sposobnosti gdje je kao uvjet propisan podatak o traženom godišnjem prometu u području predmeta nabave, a kao dio ESPD propisan onaj koji se odnosi na opći godišnji promet). Navedeno je rezultiralo i utvrđenim nepravilnostima kada pogreška nije sanirana niti dostavom ažuriranih popratnih dokumenata kojima bi naposljetku bio dokazan uvjet koji je u konkretnom slučaju i propisan stoga je uputno pripaziti i provjeriti naknadno upute za ispunjavanje ESPD-a prilikom izrade DoN-a.

Prekomjerni zahtjevi

Sukladno ZJN 2016, zajedno sa ponudom se smije tražiti samo ispunjen ESPD obrazac. Stoga ako je naručitelj zahtijevao da ponuditelj uz ponudu dostavi i neke dodatne dokaze (osim dokaza kriterija za odabir ponude), takav zahtjev je prekomjeran.

Norme osiguranja kvalitete i norme upravljanja okolišem (odnose se na GS):

Članak 270. ZJN 2016

I u slučaju normi sukladno čl. 270. ZJN 2016 potrebno je naznačiti u DON-u da će se prihvatiti jednakovrijedne potvrde tijela osnovanih u drugim državama članicama. Naime, nenavođenje naručitelja da će osim zahtijevanih normi, prihvatiti i druge jednakovrijedne potvrde / mjere osiguranja kvalitete također predstavlja moguću nepravilnost.

Kriteriji za odabir ponude:

Nejasni kriteriji

Slijedom revizorskih nalaza, korištenje nejasnih kriterija, najčešće propisanih u okviru „organizacije i metodologije“ ili općenito kao kvalitativnih kriterija za odabir ekonomski najpovoljnije ponude (korištenje izraza poput *udovoljava, jako dobro, izvrsno* i sl. u okviru bodovanja ekonomski najpovoljnije ponude) smatra se suviše subjektivnim te je stav da tako propisani kriteriji ne omogućuju podnošenje usporedivih ponuda. Naručitelj (Korisnik bespovratnih sredstava) opisanim postupanjem postupa suprotno odredbama čl. 285. st. 1. ZJN 2016 obzirom da je raspisivanjem dokumentacije na prethodno opisani način odredio kriterije za odabir ponude koji ne omogućavaju učinkovito nadmetanje.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Iskustvo gospodarskog subjekta u okviru kriterija za odabir ponude

U slučaju da se pod kriterijima za odabir ponude ocjenjuje iskustvo gospodarskog subjekta umjesto iskustva ponuđenih stručnjaka, opisano postupanje naručitelja se smatra suprotnim čl. 284. ZJN 2016, sukladno kojem predmet ocjene kroz kriterije za odabir ponude može biti organizacija, kvalifikacije i iskustvo osoblja angažiranog na izvršenju određenog ugovora, ako kvaliteta angažiranog osoblja može značajno utjecati na razinu uspješnosti izvršenja ugovora, stoga valjda izbjegavati propisivanje iskustva u odnosu na GS u sklopu kriterija za odabir ponude (ENP).

Rok izvršenja / isporuke kao kriterij za odabir ponude

Iako je rok izvršenja / isporuke dopušten kao kriterij po čl. 284. ZJN 2016, preporuča se da se kao kriterij za odabir ponude definiraju kvalitativne karakteristike, a ne rok izvršenja / isporuke. Naime, vrlo često u izvršenju, primjerice ugovora o nabavi radova dolazi do kašnjenja, pri čemu se kod pomicanja rokova u slučaju kad je rok izvršenja / isporuke predviđen kao kriterij za odabir ponude, može zaključiti da se u pitanje dovodi sam odabir ponude obzirom da se produljenje razdoblja provedbe može tumačiti kao promjena uvjeta nadmetanja te ovisno o svim okolnostima konkretnog slučaja može dovesti do odabira ponude drugog ponuditelja.

Slijedom navedenog, predmetna izmjena bi mogla biti ocijenjena kao bitna izmjena u smislu čl. 321. ZJN 2016, a sukladno navedenom takvo postupanje treba spriječiti.

Jamstva:

Vezano uz odredbe o jamstvima u DoN-u, potrebno je voditi računa o dosljednoj i zakonitoj primjeni odredbi čl. 214., 215., 216. te 307. ZJN 2016, kao i čl. 7., 9. i 20. Pravilnika o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave (NN 65/2017).

Osobito je bitno obratiti pozornost na odredbu čl. 215. st 3., prema kojoj javni naručitelj ne smije zahtijevati jamstvo za uredno izvršenje ugovora u iznosu višem od 10% od vrijednosti ugovora **bez PDV-a**.

Dodatno uz gore navedeno, propisivanje zahtjeva da bankarska garancija izdana od strane banke bude potvrđena od banke sa sjedištem u RH smatra se restriktivnim, diskriminatornim te s potencijalnim odvrćajućim učinkom u odnosu na strane ponuditelje koje može rezultirati utvrđenjem nepravilnosti s povezanom financijskom korekcijom tijekom ex post verifikacije provedene nabave.

Ostali restriktivni uvjeti u dokumentaciji o nabavi

Ovlašteni prijevod od strane ovlaštenog sudskog tumača

Zahtjev da prijevod dokumenata koji se dostavljaju od strane ponuditelja u okviru postupka mora biti osiguran od strane ovlaštenog sudskog tumača smatra se prikladnim samo u odnosu na službene pravne isprave na stranom jeziku, no ne postoji obveza takvog propisivanja. S obzirom na ostale dokumente (primjerice, kataloge, izjave koje daju predstavnici ponuditelja u svoje ili ime ponuditelja, životopise, itd.), traženje prijevoda od ovlaštenog sudskog tumača može se smatrati restriktivnim te može rezultirati financijskom korekcijom. Dodatno, u praksi se pokazuje da prijevod od strane ovlaštenog sudskog tumača ne nosi dodanu vrijednost u smislu kvalitete prijevoda ili razumljivosti samog teksta u odnosu na druge osobe prevoditelje, već je presudna upravo stručnost prevoditelja za terminologiju koju prevodi. Odredba o obvezi od strane ovlaštenog sudskog tumača također ne postoji u Zakonu o javnoj nabavi.

Predviđanje obveze obilaska lokacije

Predlaže se obilazak lokacije predvidjeti samo kao mogućnost te ostaviti na dispoziciju potencijalnim ponuditeljima hoće li istu koristiti ili ne, a nikako predviđati kao obvezu. Propisivanje obilaska lokacije kao obveze ponuditelja predstavlja restriktivnu odredbu s potencijalno odvrćajućim učinkom, a posebno to vrijedi ako je DoN-om propisana obveza dostave potvrde o izvršenom obilasku s posljedicom da će ponuda biti odbijena u slučaju ne dostave iste.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Postupak pregleda i ocjene ponuda

Jedna od najčešćih pogrešaka prilikom pregleda i ocjene ponuda je prihvaćanje dokaza kojima se ne dokazuje ispunjavanje propisanog kriterija za odabir gospodarskog subjekta.

Dokazi – osnove za isključenje:

Dokazivanje nepostojanja osnova za isključenje sukladno čl. 251. ZJN 2016

Jedna od najčešćih pogrešaka prilikom utvrđivanja nepostojanja osnova za isključenje sukladno čl. 251. ZJN 2016 je okolnost da naručitelji u odnosu na strane ponuditelje prihvate neodgovarajuće dokaze odsutnosti spomenutih osnova.

Naime, naručitelj je dužan u odnosu na strane gospodarske subjekte i osobe koje nisu državljani RH utvrditi nepostojanje osnova za isključenje iz čl. 251. st. 1. t.1 i t.2. na način da pored nepostojanja osuđivanosti za kaznena djela iz hrvatskog Kaznenog zakona, provjeri i neosuđivanost za kaznena djela koja, prema nacionalnim propisima države poslovnog nastana gospodarskog subjekta, odnosno države čiji je osoba državljanin, obuhvaćaju razloge za isključenje iz članka 57. stavka 1. točaka od (a) do (f) Direktive 2014/24/EU.

Prema stavu DKOM-a u odluci KLASA: UP/11-034-02/18-01/541 URBROJ: 354-01/18-8 od 9. kolovoza 2018. (<http://pdf.dkom.hr/18136.pdf>) u smislu članka 265. ZJN 2016 kao dokaz da ne postoje okolnosti iz članka 251. stavka 1. točke 2. ZJN 2016 u odnosu na gospodarskog subjekta i članove upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela odabranog ponuditelja koji nisu državljani RH, naručitelj treba kao dostatan dokaz da osobe nisu pravomoćno osuđene i za odgovarajuća kaznena djela iz članka 57. stavka 1. točke (a) do (1) Direktive 2014/24/EU prema nacionalnim propisima države čija je osoba državljanin, prvenstveno prihvatiti izvadak iz kaznene evidencije ili drugog odgovarajućeg registra, pa tek ako to nije moguće, jednakovrijedni dokument nadležne sudske ili upravne vlasti u državi poslovnog nastana gospodarskog subjekta, odnosno državi čija je osoba državljanin, a kojim se dokazuje da ne postoje osnove za isključenje iz članka 251. stavka 1. ZJN-a 2016. Ukoliko se u državi poslovnog nastana gospodarskog subjekta, odnosno državi čiji je osoba državljanin ne izdaju dokumenti iz čl. 265. st. 1. ZJN 2016 tada će naručitelj prihvatiti dokaze iz čl. 265. st. 2. ZJN 2016, *odnosno Izjavu pod prisegom ili, ako izjava pod prisegom prama pravu dotične države ne postoji, izjavu davatelja s ovjerenim potpisom kod nadležne sudske ili upravne vlasti, javnog bilježnika ili strukovnog ili trgovinskog tijela u državi poslovnog nastana gospodarskog subjekta, odnosno državi čiji je osoba državljanin.* Dakle iste je moguće je prihvatiti tek ako se odgovarajući izvadak ne može pribaviti.

Dakle, sam ponuditelj je dužan dostaviti kao dokaz prvenstveno odgovarajući izvadak te je naručitelj dužan provjeriti te navode u dostupnoj evidenciji / registru, odnosno sukladno posebnom propisu zatražiti izdavanje potvrde u smislu čl. 262. st. 1. ZJN-a. Ukoliko Naručitelj nije u mogućnosti pribaviti predmetni dokaz / izvadak / izjavu pod prisegom te slijedom navedenog kao dostatnu prihvati izjavu s ovjerenim potpisom, isto se predlaže obrazložiti u Zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda te odgovarajuće dokumentirati, obzirom će navedeno biti predmetom ex post provjera.

Također, od 18. listopada 2018. stupila je na snagu obvezna primjena čl. 269. ZJN 2016, odnosno korištenje baze dokaza e-Certis <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/about>.

U odnosu na domaće ponuditelje, iz e-Certisa proizlazi da je dostatan dokaz izjava, obzirom da prema dostupnim informacijama fizičke i pravne osobe ne mogu na vlastiti zahtjev ishoditi izvratke iz evidencija u svrhu postupaka javne nabave. Međutim, potrebno je voditi računa da je dohvat dokaza za fizičke osobe moguć preko EOJN-a te da je čl. 263. st. 1. ZJN 2016, propisano: *Javni naručitelj je obvezan prije donošenja odluke u postupku javne nabave velike vrijednosti, a u postupcima javne nabave male vrijednosti može, od ponuditelja koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu zatražiti da u primjerenom roku, ne kraćem od pet dana, dostavi ažurirane popratne dokumente u skladu s pododjeljkom 2. i 4. ovoga odjeljka, osim ako već posjeduje te dokumente.*

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Dokazivanje nepostojanja osnova za isključenje sukladno čl. 252. ZJN 2016

Ukoliko se u svojstvu ponuditelja / podugovaratelja pojavljuje gospodarski subjekt s poslovnim nastanom izvan RH, potrebno je voditi računa da je sukladno čl. 252. st.1. ZJN 2016 potrebno provjeriti je li gospodarski subjekt ispunio obveze plaćanja dospjelih poreznih obveza i obveza za mirovinsko i zdravstveno osiguranje ne samo u državi svog poslovnog nastana, već i u RH. U tu svrhu potrebno je izvršiti provjeru posjeduje li gospodarski subjekt porezni broj u RH te izvršiti dohvat podataka preko EOJN-a. U slučaju utvrđenja da subjekt ne posjeduje porezni broj u RH, odnosno da subjekt nije obveznik plaćanja poreza niti doprinosa na području RH (dakle nema podružnicu na području RH), isto se predlaže odgovarajuće navesti i dokumentirati u Zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda, a s obzirom na to da će navedeno bit predmetom provjera u fazi ex post pregleda postupka nabave.

Izvadak iz sudskog registra kao dokaz osnova za isključenje iz čl. 254. st. 1. t. 2

Potrebno je voditi računa da se u slučaju gospodarskog subjekta s poslovnim nastanom u RH iz izvataka iz sudskog registra ne vide sve situacije propisane čl. 254. st. 1. t. 2. ZJN 2016 te je u tom slučaju potrebno od ponuditelja čija ponuda bude odabrana tražiti izjavu ovjerenu od javnog bilježnika, u skladu s čl. 265. st. 2. Molimo vodite računa kako je i u slučaju ponuditelja s poslovnim nastanom izvan RH potrebno utvrditi da li se iz relevantnih izvataka koji se izdaju u državama njihovog poslovnog nastana vide sve situacije propisane čl. 254. st. 1. t. 2. ZJN 2016.

Zahtjev za dostavu ažuriranih popratnih dokumenata:

Primjena čl. 263. ZJN 2016

Skrećemo pozornost na odredbu čl. 263. st. 1. ZJN 2016 da naručitelj kao ažurirani popratni dokument traži dokaz od ponuditelja koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu samo u slučaju ako već ne posjeduje te dokumente.

Sukladno čl. 20. st. 3. Pravilnika o DoN-u smatra se da naručitelj posjeduje ažurirane popratne dokumente ako njima ima izravan pristup elektroničkim sredstvima komunikacije putem besplatne nacionalne baze podataka na jeziku iz čl. 280.st. 2. ZJN 2016 ili putem EOJN RH.

Slijedom navedenog, naručitelj bi prvo sam trebao izvršiti provjeru ispunjenja odgovarajućeg kriterija za odabir gospodarskog subjekta, a ne tražiti dokaz od ponuditelja koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu.

Komentar se odnosi na provjeru svih uvjeta za koje se traže ažurirani popratni dokumenti koje naručitelj može sa dohvatiti putem odgovarajućih baza ili putem EOJN RH.

Također, u slučaju postupaka nabave male vrijednosti kada je DoN-om izrijekom propisano da će se tražiti dostava ažuriranih popratnih dokumenata, potrebno je u skladu s načelom transparentnosti postupiti po takvoj odredbi DoN-a.

Potpunost dokumentacije u pogledu opisa predmeta nabave i tehničkih specifikacija:

Tijekom provjera postupaka nabave jedna od najčešćih pogrešaka je utvrđenje da su troškovnici popunjeni na način da iz istih proizlazi da predmet nabave nije ponuđen u cijelosti (primjerice nisu popunjene određene stavke troškovnika).

Nadalje, često iz kataloga / opisa ponuđenog predmeta nabave dostavljenog u okviru ažuriranih popratnih dokumenata sukladno uvjetu tehničke i stručne sposobnosti propisanog u skladu s čl. 268. st.1. t.13 b ZJN 2016 nije moguće utvrditi da ponuđeni predmet nabave odgovara svim traženim karakteristikama što rezultira utvrđenjem nepravilnosti s povezanom financijskom korekcijom. Dakle, kada je propisan dokaz traženih karakteristika, potrebno je osigurati da sve stavke ponuđenih tehničkih specifikacija budu vidljive iz propisanog dokaza odnosno tehničke dokumentacije proizvođača. Naime, često je slučaj da naručitelj kao dokaz prihvati kataloge / izjave ponuditelja koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu, a iz kojih se ne vide sve ponuđene specifikacije.

UPUTA ZA KORISNIKE BESPOVRATNIH SREDSTAVA o pripremi dokumentacije o nabavi te popis najčešćih pogrešaka prilikom provođenja postupaka javne nabave financiranih u okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, koje proizlaze iz dokumentacije

Potrebno je voditi računa da pojašnjenja tražena sukladno čl. 293. ZJN 2016 ne rezultiraju izmjenom ponude (primjerice promjena ponuđenog modela) što je jedna od češćih nepravilnosti prilikom provjera provedenih postupaka nabave.

Jamstva:

Vežano uz propisana jamstva, potrebno je voditi računa o **dosljednoj primjeni odredbi** o propisanom obliku, uvjetima i visini jamstava kao i rokovima dostave. Bitno je primjenjivati ugovorne odredbe koje propisuju posljedice u slučaju kašnjenja ili izostanka dostave jamstava, nepoštivanja propisanog oblika i iznosa, s obzirom na to da su povrede vezano uz navedeno jedna od najčešćih nepravilnosti utvrđenih u tijeku provedbe ugovora o bespovratnim sredstvima s posljedicom financijskih korekcija.

Nadalje, česta pogreška je izostanak produljivanja valjanosti jamstva za ozbiljnost ponude (kao i valjanosti same ponude) sukladno čl. 216. st.2., čl. 307. st.5. ZJN 2016 ali i u drugim odgovarajućim trenucima kada je, sukladno DoN-u predviđena aktivacija, dakle i u drugim situacijama osim istekom roka dostave jamstva za uredno ispunjenje ugovora, sukladno čl. 307. st.7. t.4. ZJN 2016.

Sklapanje i provedba ugovora o javnoj nabavi

Sukladnost ugovora s DoN i ponudom:

Prilikom sklapanja govora o javnoj nabavi potrebno je voditi računa da sve odgovarajuće odredbe predviđene dokumentacijom o nabavi, odnosno nacrtom ugovora koji je bio objavljen kao dio dokumentacije o nabavi, na istovjetan način budu propisane i u sklopljenom ugovoru o javnoj nabavi. Naime, jedna od najčešćih pogrešaka je odstupanje i izmjena ugovornih odredbi, koje izmjene, ovisno o okolnostima konkretnog slučaja mogu biti okarakterizirane kao bitne izmjene ugovora što predstavlja nepravilnost. Jedan od primjera su izmjene uvjeta, roka i načina plaćanja tijekom provedbe ugovora o nabavi koje se u određenim slučajevima mogu kvalificirati kao bitne izmjene ugovora / uvjeta dokumentacije o nabavi te isto predstavlja jednu od najčešće utvrđenih nepravilnosti u tijeku provedbe ugovora o bespovratnim sredstvima s povezanim financijskim korekcijama. U slučaju kršenja ugovornih odredbi od strane ugovaratelja, osobito u slučaju neopravdanog kašnjenja s izvršenjem ugovorne obveze, preporučuje se aktivirati ugovorena sredstva osiguranja te primijeniti ugovornu kaznu.

Jamstva:

Prilikom provedbe ugovora o javnoj nabavi, odnosno u slučaju **produljenja** ugovora / povećanja ugovorne cijene, potrebno je voditi računa o odgovarajućem produljenju / povećanju samog jamstva za uredno ispunjenje ugovora obzirom da suprotno postupanje ili izostanak postupanja predstavlja jednu od najčešćih nepravilnosti u fazi provedbe ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.